

Ε.Ο.Κ. και δήμοι

Ἡ ΕΟΚ δέν ἔχει διαμορφώσει μέχρι σήμερα ἐνιαία πολιτική ὅσον ἀφορᾷ τό θεσμό τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως καί οὔτε εἶναι πιθανό, ἐάν ἐξακολουθήσει νά λειτουργεῖ στό σημερινό ἀποκλειστικά οἰκονομικό πλαίσιο, νά θεσπίσει κανόνες γιά τούς δήμους καί τίς κοινότητες. Κύριο μέλημα τῆς ΕΟΚ εἶναι ἡ ἐνιαία ρύθμιση ὅλων τῶν θεμάτων, πού σχετίζονται μέ τήν ἐλεύθερη κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων, τῶν κεφαλαίων καί τῶν ἐργατῶν. Ἐπομένως στήν περίπτωση τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης ἀντίθετα με ὅ,τι ἰσχύει π.χ. γιά τά ἀγροτικά προϊόντα δέν θά ὑπάρξει συγκεκριμένη πολιτική, πού θά κληθοῦμε νά ἐφαρμόσουμε. Οἱ ἐπιπτώσεις τῆς ἔνταξης πάνω στούς δήμους καί τίς κοινότητες θά εἶναι ἀπόρροια τῶν γενικώτερων ἐπιπτώσεων τῆς ἔνταξης πάνω στήν κοινωνική ζωή τοῦ τόπου.

Μερικοί πιστεύουν, ὅτι μιά πού στίς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης οἱ δήμοι παίζουν σημαντικό ρόλο στήν πολιτική ζωή τό παράδειγμα τῶν χωρῶν τῆς ΕΟΚ θά ἐπηρεάσει ὅπωςδήποτε θετικά τήν ἐλληνική ἐξέλιξη. Ὅμως ἡ ἐλπίδα τους εἶναι λαθεμένη. Ἡ ὑποβάθμιση τῶν δήμων στήν Ἑλλάδα σέ τοπικές κρατικές ὑπηρεσίες μέ περιορισμένες ἀρμοδιότητες ὀφείλεται στή λειτουργία τοῦ οἰκονομικοῦ καί πολιτικοῦ μας συστήματος. Ἡ ἔνταξη στήν ΕΟΚ θά ἐνισχύσει τόν ἀρνητικό γιά τό θεσμό τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης τρόπο λειτουργίας τοῦ συστήματος.

Τό κεντρικό κράτος εἶναι σήμερα φορέας τῆς δημόσιας τάξης καί καθοδηγητικό κέντρο τοῦ κοινωνικοοικονομικοῦ συστήματος. Γιά νά ἐκπληρώσει τόν ἀποστολή του τούτη εἶναι ὑποχρεωμένο, στό βαθμό πού ἡ διεθνῆς οἰκονομική ἐξέλιξη ἐπηρεάζει τήν ἐσωτερική ἐξέλιξη, νά παρεμβαίνει ὅλο καί πιά ἔντονα στή λειτουργία πολιτικῶν καί οἰκονομικῶν ὑποσυστημάτων ὅπως οἱ δήμοι. Εἶναι π.χ. χαρακτηριστικό ὅτι ὁ πληθωρισμός καί ἡ διεθνῆς οἰκονομική ὑφεση ὀδήγησαν τήν κυβέρνηση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Γερμανίας τό 1967 νά παρέμβει ἀποφασιστικά στήν ἐλευθερία τῶν δήμων νά συντάσσουν τούς προϋπολογισμούς τους. Οἱ δήμοι ὑποχρεώθηκαν ὄχι μόνο νά συντάσσουν τούς προϋπολογισμούς ἀκολουθώντας ἐνιαίους κανόνες ἀλλά καί νά σχεδιάσουν τά ἔσοδα καί τίς δαπάνες τους σύμφωνα μέ τίς γενικώτερες κατευθύνσεις τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς. Ἡ ἔνταξη στήν ΕΟΚ μέ τό νά ἐνισχύσει τήν ἐξάρτηση τοῦ κράτους ἀπό ξένα κέντρα ἀποφάσεων θά ὀδηγήσει σέ ἐνίσχυση τῆς κεντρικῆς κρατικῆς ἐξουσίας καί τήν ἀρνηση τῆς ἀπο-

-κέντρωσης, πού θά ἔδινε κάποια ζωή στήν τοπική αὐτοδιοίκηση.

Ἡ διευκόλυνση τῆς λειτουργίας τῆς οἰκονομίας στή μονοπωλιακή της φάση ἀπαιτεῖ τή συγκέντρωση τῆς ἐξουσίας στήν κέντρική κρατική διοίκηση, Μιά ἐπιχείρηση, πού πρέπει νά συζητήσει μέ μία ἢ περισσότερες δημοτικές ἀρχές τίς προϋποθέσεις ἐγκαταστάσεως ἐργοστασίου της θά συναντήσει ἀντιδράσεις πού δύσκολα θά μπορέσει νά ὑπερνικήσει. Ὁ πιό σύντομος γι' αὐτήν δρόμος εἶναι ἡ ρύθμιση τῶν θεμάτων ἀπ' εὐθείας μέ τήν κυβέρνηση. Καλό παράδειγμα εἶναι τὰ διυλιστήρια τῆς Μότορ-Οἶλ, στούς Ἀγίους Θεοδώρους Κορινθίας πού ἐπεκτείνονται μέ ἀπόφαση τῆς κυβέρνησης παρά τήν καθολική ἀντίδραση τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς. Ἡ ἔνταξη στήν ΕΟΚ μέ τό νά ἐνισχύσει τή μονοπωλιακή δομή τῆς οἰκονομίας θά ὀδηγήσει σέ συγκέντρωση κρατικής ἐξουσίας μέ ἀντίστοιχη ἀποδυνάμωση τῶν φορέων τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης.

Ὁ πολίτης εἶναι σήμερα λίγο ὥς πολύ ἀδιάφορος ἀπέναντι στήν τοπική αὐτοδιοίκηση τόσο γιατί οἱ ἀποφάσεις σέ τοπικό ἐπίπεδο, πού μπορεῖ νά ἐπηρεάσει ἔχουν ἐλάχιστη σημασία γιά τίς κοινωνικές του δυνατότητες καί τόν τρόπο ζωῆς του ὅσο γιατί ὁ δῆμος καί ἡ κοινότητα παύουν νά εἶναι ὁ τόπος ἐπαφῆς καί κοινῆς ἀντιμετώπισης προβλημάτων. Ἡ ἔνταξη στήν ΕΟΚ θά ἐντείνει τόν καπιταλιστικό τρόπο ζωῆς δηλαδή τήν ἐμπορευματοποίηση καί ὀργάνωση ὅλων καί περισσότερων τομέων τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς μέ βάση τό νόμο τῆς μεγιστοποίησης τοῦ ἰδιωτικοῦ κέρδους. Θά ἐντείνει ἐπόμενα καί ὅλα τὰ ἀρνητικά γιά τή ζωή στήν κοινότητα φαινόμενα καθῶς οἱ καθοριστικοί γιά τή τοπική ζωή παράγοντες θά μετατίθενται ἔξω ἀπό τήν κοινότητα.

Στή Δυτική Εὐρώπη ἡ τοπική αὐτοδιοίκηση ἔχει πραγματικά πολύ εὐρύτερες ἐξουσίες ἀπ' ὅ,τι στήν Ἑλλάδα. Ὅμως βρίσκεται καί ἐκεῖ γιά λόγους πού ἀναφέραμε σέ κρίση. Τό Γαλλικό Σοσιαλιστικό Κόμμα τόνιζε στό μανιφέστο του γιά τίς δημοτικές ἐκλογές τοῦ 1976 ὅτι οἱ κοινότητες εἶναι αἰχμάλωτες ἐνός συγκεντρωτικοῦ καί ἀνωνύμου κράτους, πού τίς στερεῖ ἀπό ἔσοδα καί τίς διοικεῖ μέ ἐπιδοτήσεις. Οἱ δημοτικές ἀρχές εἶναι ἀνίκανες νά ἀνακόψουν τή συνεχή χειροτέρευση τῆς ποιότητος ζωῆς. Ἐνῶ χρηματοδοτοῦν τὰ 2/3 τῶν ἔρων κοινωνικοῦ ἐξοπλισμοῦ εἰσπράττουν μόνο τὰ 19% τῶν φόρων.

Ἡ κρίση αὕτη δέν εἶναι παροδική. Εἶναι συνέπεια τοῦ οἰκονομικοῦ καί κοινωνικοῦ συστήματος. Γιά τοῦτο καί θά ἐνταθεῖ. Στή Γερμανία

ή αναδιάρθρωση τῶν δήμων, πού πραγματοποιήθηκε τά τελευταῖα χρόνια ὠδήγησε στόν περιορισμό τους ἀπό 25.000 σέ 8.000 περίπου. Ἡ ἐξέλιξη τούτη δείχνει, ὅτι ὁ παλαιός τύπος κοινότητας δέν εἶναι δυνατόν νά ἐπιζήσει κάτω ἀπό τίς σημερινές συνθῆκες.

Συμπερασματικά ἡ ἔνταξη στήν ΕΟΚ δέν θά ὠδηγήσει στήν ἀναμόρφωση τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης, ἀλλά θά ἐπιτείνει τά σημερινά προβλήματα καί θά παρεμποδίσει τήν δημοκρατικώτερη διαμόρφωση τῆς κοινωνίας μας.